

RAHANDUSMINISTEERIUM

Integratsiooni SA
info@meis.ee; info@integratsioon.ee;
Anna.Fetisova@integratsioon.ee

Teie 25.10.2019

Meie 29.10.2019 nr 12.2-1/6151-5

Järelevamenetluse lõpetamine

Austatud proua Silberg

14.10.2019 kirjaga nr 12.2-1/6151-3 alustas Rahandusministeerium, juhindudes riigihangete seaduse (edaspidi ka: RHS) § 205 lg 1 p-st 1, järelevamenetlust Integratsiooni Sihtasutuse, reg. 90000788, (edaspidi ka: Hankija) poolt sotsiaal- ja eriteenuste erimenetlusena läbiviidava riigihanke "Eesti keele aktiivset kasutamist toetavad spordi- ja kultuuritegevused Ida-Virumaa lastega peredele", viitenumber 212150 (edaspidi ka: Riigihange), üle eesmärgiga kontrollida juhtumipõhise järelevamenetluse käigus riigihanke menetluse korraldamise õiguspärasust.

Järelevamenetluse käigus, sh. riigihangete registris (edaspidi ka: eRHR) avaldatud andmetega ja järelevameetnikule kontrolli teostamiseks kättesaadavaks tehtud hindamiskomisjoni liikmete poolt täidetud hindamislehtedega tutvumisel, ilmnisid järgmised asjaolud.

1. Tõrge eRHR-is ja pakkumuste esitamise tähtaja pikendamine.

- 1.1. Hanketeate (edaspidi ka: HT) osa IV p-st 2.2 nähtub, et pakkumuste esitamise tähtpäevaks oli algselt määratud 26.08.2019 kell 14:00. Kogu teabevahetus, sh. pakkumuste esitamine, Riigihanges pidi toimuma elektrooniliselt eRHR-i kaudu (vt. "Pakkumuse esitamise juhend", p-d 2.2 ja 3.1).
- 1.2. eRHR-i töös esines 26.08.2019 kell 13:47-13:53 tehniline tõrge, mis väljendus selles, et pakkumuste esitamise elektrooniline süsteem (eRHR) ei olnud töökorras ja ei võimaldanud seetõttu nimetatud ajavahemikul pakkumuste esitamist.
- 1.3. Rahandusministeerium edastas 26.08.2019 kell 14:45 e-postiga Hankijale järgmise teate: "Riigihangete registri andmetel on Teie korraldatud hankes 212150 täna 26.08.2019 esitamise tähtpäev. Anname teada, et riigihangete registri töös esines täna tehniline tõrge 13:47-13:53. Vastavalt RHS § 81 lg-le 2 kui pakkumusi või taotlusi saab esitada üksnes elektrooniliselt ning pakkumuste ja taotluste esitamise elektrooniline süsteem ei ole pakkumuste või taotluste esitamise tähtpäeva saabumisel või kaheksa tunni jooksul enne nimetatud tähtpäeva saabumist töökorras, peatub riigihange automaatselt ja pakkumuste või taotluste esitamise tähtpäev ei saabu. Eeldusel, et pakkumusi või taotlusi ei ole avatud, pikendab hankija elektroonilise süsteemi töö taastumise järel pakkumuste või taotluste esitamise tähtaega mõistliku aja võrra ning teavitab taotlejaid ja hankijale teadaolevaid riigihankest huvitatud ettevõtjaid tähtaja pikendamisest hanketeadet muutmata. Pikendatud tähtaeg ei või olla lühem kui üks päev tähtaja pikendamise kohta teate saatmisest arvates (RHS § 81 lg 3). Pärast registri töö taastumist algatage palun hanke töölaualt tegevus „Tähtaja edasilükkamine registri tehnilise tõrke tõttu“ ja teavitage tähtaja pikendamisest ka kõiki hankesse registreerunud osalejaid. Erimenetlustes on tähtpäeva edasilükkamine soovituslik."
- 1.4. 27.08.2019 kell 13:40 pakkujatele eRHR-i kaudu saadetud teatega pikendas Hankija pakkumuste esitamise tähtaega, määrates pakkumuste esitamiseks uue tähtpäeva: 28.08.

2019 kell 14:00 (toimingu nimetus: "esitamise tähtaja edasilükkamine registri tõrgete tõttu"), millest ühtlasi teavitati eRHR-i vahendusel kõiki riigihanke juurde registreerinud huvitatud isikuid.

- 1.5. RHS-is eriregulatsiooni puudumisel kohaldatakse ka riigihanke menetluses tähtaegade arvutamisel tsiviilseadustiku üldosa seaduse (TsÜS) sätteid (VAKOo 07.07.2015, nr 129-15/163588, p 7.3; vt. ka RHS § 23 komm. 23 – M. A. Simovart, M. Parind (koost). Riigihangete seadus. Kommenteeritud väljaanne. Tallinn: Juura 2019).
- 1.6. Kui õigusaktis, tehingus, kohtulahendis või haldusaktis kasutatakse tähtaja määramiseks väljendit "päev", mõistetakse selle all "kalendripäeva", s.t ajavahemikku keskööst keskööni, n-ö täispäeva (TsÜS § 136 lg 9) (vt. TsÜS § 134 komm. 3.2.1.1, § 136 komm.-d 3.2.1, 3.3, – P. Varul, I. Kull, V. Kõve, M. Käerdi (koost). Tsiviilseadustiku üldosa seadus. Kommenteeritud väljaanne. Tallinn: Juura 2010; vt. ka TlnHKm 21.06.2017, nr 3-17-870, p 13; TlnHKm 13.08.2018, nr 3-18-641, p 7).
- 1.7. Tähtaja määramisel loetakse päevaks ajavahemikku keskööst keskööni (TsÜS § 136 lg 9). TsÜS § 135 lg 1 sätestab, et eriregulatsiooni puudumisel algab tähtaja kulgemine järgmisel päeval pärast selle kalendripäeva või sündmuse saabumist, millega määrati kindlaks tähtaja algus. Tähtaeg lõpeb tähtpäeva saabumisel (TsÜS § 135 lg 2). Kui tähtpäeva saabumine on määratud päevades arvutatava ajavahemikuga, tähtaeg lõpeb ja tähtpäev saabub ajavahemiku viimasel päeval kell 24.00 (TsÜS § 136 lg 6, § 137 lg 1). Kui tähtpäeva saabumine on määratud teatud kuupäeva, kellaaja või sündmuse toimumisega, saabub tähtpäev sellel kuupäeval, kellaajal või sündmuse toimumisel (TsÜS § 136 lg 7).
- 1.8. eRHR-is määrab hankija pakkumuste esitamise tähtpäeva kindlaks kuupäeva ja kellaaja täpsusega, järgides sealjuures pakkumuste esitamise minimaalse tähtaja (kestuse) kohta RHS-is sätestatud nõudeid, mis on esitatud (kalendri)päevades, v.a asjade või teenuste lihthankemenetlus, milles pakkumuste esitamise tähtaeg on sätestatud tööpäevades (vt. RHS § 125 lg 4 ls 2). Vastavalt RHS § 92 lg-le 2 võib hankija pakkumuste või taotluste esitamise tähtpäeva määrata esmaspäevast reedeni, v.a riiklikud pühad, ajavahemikule kella 09.00-st kuni 16.00-ni.
- 1.9. Arvestades, pikendatud tähtaeg ei tohi olla lühem kui üks päev tähtaja pikendamise kohta teate saatmisest arvates (RHS § 81 lg 3 ls 2) ning tähtaja määramisel loetakse päevaks ajavahemikku keskööst keskööni (TsÜS § 136 lg 9), ei jäänud antud juhul pakkumuste esitamise tähtaja pikendamise kohta teate saatmise ja uue pakkumuste esitamise tähtpäeva vahele ühte (täis)päeva.
- 1.10. Seega vaatamata asjaolule, et 27.08.2019 kell 13:40 saadetud teate ja uue pakkumuste esitamise tähtpäeva (28.08.2019 kell 14:00) vahele jäi 24 tundi ja 20 minutit, ei olnud ühe täispäeva (s.o ajavahemik keskööst keskööni) ajaline raam täidetud, mistõttu Hankija määratud pakkumuste esitamise uus tähtpäev ei olnud kooskõlas RHS § 81 lg 3 teises lauses sätestatuga. Õiguspäraselt käitudes, oleks Hankija saanud määrata uue pakkumuste esitamise tähtpäeva kõige varasemalt alles 29.08.2019 kella 09:00-ks.
- 1.11. Ülaltoodud järeldusi ei mõjuta asjaolu, et kontrollitav Riigihange oli viidud läbi RHS §-s 126 sätestatud sotsiaal- ja eriteenuste erimenetlusena. Kuigi sotsiaal- ja eriteenuste erimenetluses ei ole hankijal seadusest tulenevalt üldjuhul kohustust kohaldada RHS-i 2. ptk sätteid, sh. RHS § 81 lg-s 3 sätestatut (millele oli viidatud ka Rahandusministeerium 26.08.2019 e-kirjas), siis vaidlustuskomisjoni praktikas omaks võetud seisukoha järgi muutub hankemenetluse sätetest juhindumisel vastav regulatsioon hankijale siduvaks (vt. VAKOo 21.09.2018, nr 177-18/194960, p-d 14-15).

- 1.12. RHS § 3 lg 1 p-s 1 kehtestatud riigihanke läbipaistvuse ja kontrollitavuse põhimõttest tulenevalt ei saa hankija sotsiaal- ja eriteenuste erimenetluses sisustada RHS-i instituute põhimõtteliselt teisiti või anda menetlustoimingutele teist sisu, kui seda on ette näinud seadusandja (vt. VAKOo 14.06.2018, nr 97-18/197419, p 7; vt. ka RHS § 126 komm. 19 – M. A. Simovart, M. Parind (koost). Riigihangete seadus. Kommenteeritud väljaanne. Tallinn: Juura 2019).
- 1.13. Kontrollitava Riigihanke kontekstis tähendab eelöeldu, et otsustades eRHR-i tõrke tõttu pikendada pakkumuste esitamise tähtaega vastavalt RHS § 81 lg 3 esimesele lausele, pidi Hankija mõõnduste ja kõrvalekalleteta kohaldama ka RHS § 81 lg 3 teises lauses sätestatud.

2. Pakkujate teavitamine hankija otsustest ja põhjendamiskohustus.

- 2.1. 28.08.2019 kell 14:02 avas Hankija eRHR-is kõik viis pakkumust: MTÜ Reinar Halliku Korvpallikool, reg. 80411993, pakkumuse nr 232977 (esitatud 26.08.2019 kell 09:02); Osaühingu Alfa-Omega Communications, reg. 10639849, pakkumuse nr 232985 (esitatud 27.08.2019 kell 21:43); Õppekeskus OÜ, reg. 14543951, pakkumuse nr 232141 (esitatud 24.08.2019 kell 18:07); OÜ WOW Events, reg. 10687587, pakkumuse nr 233100 (esitatud 26.08.2019 kell 13:58); SA Vaba Lava, reg. 90003858, pakkumuse nr 233074 (esitatud 28.08.2019 kell 13:57).
- 2.2. 25.09.2019 kell 23:53 tegi Hankija pakkujatele eRHR-is nähtavaks ja kättesaadavaks järgmised dokumendid: Kvalifitseerimise otsus, millega kvalifitseeriti kõik pakkujad; Vastavusotsus, millega kõigi kvalifitseeritud pakkujate pakkumused tunnistati vastavaks; Kõrvaldamise aluste otsus, millega ühtegi kvalifitseeritud pakkujat riigihanke menetlusest ei kõrvaldatud; Edukaks tunnistamise otsus, millega tunnistati edukaks MTÜ Reinar Halliku Korvpallikool, reg. 80411993, pakkumus nr 232977, mille kogu punktisumma oli 83,30.
- 2.3. Edukaks tunnistamise otsusest nähtus, et hindamise tulemusel oli kõige rohkem punkte omistatud MTÜ Reinar Halliku Korvpallikool, reg. 80411993, pakkumusele nr 232977. Edukaks tunnistatud pakkumuse hindamistulemused olid järgmised: Pakkumuse sisu – 63,33 punkti; Pakkumuse maksumus – 19,97 punkti; Punktisumma kokku 83,30 punkti.
- 2.4. Seega edukaks tunnistamise otsusest nähtus küll MTÜ Reinar Halliku Korvpallikool, reg. 80411993, pakkumusele nr 232977, punktide andmine (koondtabel), kuid puudusid Hankija põhjendused, millest selguks, miks oli Hankija omistanud edukaks tunnistatud pakkumusele just sellised punktid, ja Hankija arutluskäik, mis võimaldaks teada saada punktide andmise põhjused.
- 2.5. Samuti ei olnud 25.09.2019 eRHR-i kaudu pakkujatele edastatud teates märgitud edukat pakkumust iseloomustavaid andmeid, mis andsid edukale pakkumusele eelise teiste vastavaks tunnistatud pakkumuse esitanud pakkujate pakkumusega võrreldes.
- 2.6. Vastates Õppekeskus OÜ teabepäringule edastas Hankija 03.10.2019 kell 23:30 Õppekeskus OÜ-le tema pakkumuse sisule (hindamiskriteeriumide komponentide ja alamkomponentide kaupa) omistatud hindepunktide kokkuvõtte ja Riigihankes edukaks tunnistatud pakkumust iseloomustavad andmed (hindamiskriteeriumide komponentidele ja alamkomponentidele omistatud hindepunktideta), kuid teistele vastavaks tunnistatud pakkumuse esitanud pakkujatele Hankija RHS § 47 lg 4 p-s 3 sätestatud andmeid ei esitanud.
- 2.7. RHS § 47 lg 4 p 3 sätestab, et koos RHS § 47 lg-s 1 nimetatud teatega peab hankija esitama (igale) vastavaks tunnistatud pakkumuse esitanud pakkujale edukaks tunnistatud pakkumuse esitanud pakkuja või pakkujate nimed ja need edukat pakkumust iseloomustavad andmed, mis andsid edukale pakkumusele eelise tema pakkumusega võrreldes.
- 2.8. Seega erinevalt enne 01.09.2017 kehtinud riigihangete seadusest (RT I 2007, 15, 76; 25.10.2016, 1) peab hankija edukat pakkumust iseloomustavad andmed, selle eelised asjaomase

pakkumuse ees ja eduka pakkuja nime esitama kõigile asjaomastele pakkujatele juba koos edukaks tunnistamise otsusega, ilma, et asjaomased pakkujad nimetatud teavet eraldi taotleksid (vt. ka Riigihangete seaduse eelnõu (450 SE I). Seletuskiri, lk 59). RHS § 47 lg 4 p-s 3 nimetatud andmete avaldamine pakkujatele on vajalik tagamaks riigihanke läbipaistvust ja kontrollitavust (RHS § 3 p 1) ning rahuldamiseks pakkujate õiguspärasest huvi vaidlustamisvõimaluste ja -perspektiivi väljaselgitamise vastu.

- 2.9. RHS §-s 47 sätestatud ettevõtjate teavitamise regulatsioon laieneb ka sotsiaal- ja eriteenuste erimenetlusele (vt. Riigihangete seaduse eelnõu (450 SE I). Seletuskiri, lk 113). Enamgi veel, Riigihanke alusdokumentides on Hankija näinud sõnaselgelt ette, et Hankija teavitab pakkujaid oma otsustest eRHR-i kaudu RHS-is sätestatud korras (vt. "Pakkumuse esitamise juhend", p 12).
- 2.10. Lisaks peab hankija otsus pakkumuse edukaks tunnistamise kohta olema kirjalikult põhjendatud. Vastav kohustus tuleneb otseselt RHS § 3 p-st 1, mille kohaselt hankija peab tegutsema riigihanke korraldamisel läbipaistvalt, kontrollitavalt ja proportsionaalselt, ning RHS § 117 lg-st 1, mille kohaselt hankija hindab vastavaks tunnistatud pakkumusi vastavalt riigihanke alusdokumentides nimetatud pakkumuste hindamise kriteeriumidele antud suhtelisele osakaalule, tunnistades põhjendatud kirjaliku otsusega edukaks pakkumuste hindamise kriteeriumide kohaselt majanduslikult soodsaima pakkumuse.
- 2.11. Haldusakti põhjendamine on üldine nõue, mis peab tagama Eesti Vabariigi põhiseaduse (PS) §-s 15 sätestatud kaebeõiguse reaalse teostamise võimaluse (vt. RKHKo 22.05.2000, nr 3-3-1-14-00, p 5). Kui haldusakti adressaat ei tea, millised olid haldusakti andmise põhjused selle andmise hetkel, siis ei ole tal võimalik efektiivselt ja argumenteeritult vaidlustada haldusakti andmise asjaolusid (vt. RKHKo 05.11.2008, nr 3-3-1-49-08, p 11).
- 2.12. Ehkki riigihanke menetlus ei ole haldusmenetluse seaduse (HMS) § 2 lg 2 järgi haldusmenetlus selle kitsas tähenduses, kehtib hea halduse põhimõte, mis paneb vastutuse menetluse õiguspärasuse eest hankijale, ka riigihanke menetluses. Varasemas kohtupraktikas on leitud, et riigihanke menetlusele laienevad HMS-is sätestatud haldusakti vorminõuded (vt. RKHKo 04.10.2006, nr 3-3-1-58-06, p 12) ning hankija on riigihangete korraldamisel seotud õiguse üldpõhimõtete, seaduslikkuse ja hea halduse põhimõtetega (vt. RKHKo 16.11.2011, nr 3-3-1-65-11, p 12). Hankija tegevus riigihanke menetluses ei tohi olla meelevaldne (vt. RKHKo 15.03.2006, nr 3-3-1-5-06, p 15).
- 2.13. Eelõeldu tähendab, et sarnaselt haldusmenetluses antavale haldusaktile peab hankija otsus olema põhjendatud ning otsusest peavad nähtuma andmed (otsuse faktiline alus), millest selgub, miks just selline otsus tehti. Vastupidisel juhul on vaidlustuse esitamise õigust pärsitud ning vaidlustuskomisjonil võib olla keeruline, kui mitte võimatu, hankija otsuse sisulist õiguspärasust kontrollida.
- 2.14. Riigihangete vaidlustuskomisjon on selgitanud, et pakkumustele hindepunktide omistamine peab olema vastava otsuse põhjenduste kaudu kontrollitav: "Ainuüksi punktide andmist pakkumustele ei saa pidada hankija otsuse põhjenduseks. Kaalutusõigusest tuleneb hankijale kohustus esitada põhjendused, millest hindamisel on lähtunud ja arutluskäik, mis võimaldab teada saada punktide andmise põhjused." (vt. VAKO 12.02.2019, nr 8-19/203288, p 10.1).
- 2.15. Riigikohtu halduskolleegium on korduvalt märkinud, et kuigi haldusakti põhjendused on lubatud esitada ka eraldiseisvas dokumendis (HMS § 56 lg 1), peab sellele olema haldusaktis endas viidatud (vt. RKHKo 15.10.2009, nr 3-3-1-57-09, p 12). Lisaks peavad haldusaktis olema esitatud vähemalt selle põhimotiivid (vt. RKHKo 17.10.2007, 3-3-1-39-07, p 10).

- 2.16. Kui haldusaktis tehakse viide mõnele teisele dokumendile, siis peab lõppkokkuvõttes olema arusaadav, milline selles dokumendis sisalduv informatsioon kujutab endast osa haldusakti põhjendusest (vt. RKHKo 14.10.2003, nr 3-3-1-54-03, p 36). Kui haldusakti adressaat ei näe haldusakti andmise põhjendusi juba selle andmise hetkel, siis ei ole tal ka efektiivselt ja argumenteeritult võimalik vaidlustada haldusakti andmise asjaolusid (vt. RKHKo 05.11.2008, nr 3-3-1-49-08, p 11).
- 2.17. Ehkki hindamiskomisjoni liikmete koostatud hindamislehtedes on pakkumuse sisule hindepunktide andmist hindamiskriteeriumide alamkomponentide lõikes põhjendatud, ei ole see põhjendamiskohustuse kohaseks täitmiseks piisav, sest pakkumuse edukaks tunnistamise otsuses ei olnud hindamislehtedele viidatud, otsusele ei olnud ka hindamislehti lisatud ning pakkujatel ei olnud võimalik nimetatud dokumentidega tutvuda.
- 2.18. Hankija oli Riigihanke alusdokumentides näinud ette tingimused, mille kohaselt kogu hindamismenetlus on konfidentsiaalne ja hindamisprotokoll ei kuulu avalikustamisele (vt. "Pakkumuse esitamise juhend", p-d 13.1 ja 13.5). Alusdokumentidele viidates keeldus Hankija vastava taotluse esitanud pakkujale hindamislehtede avaldamisest.
- 2.19. Märkime siinkohal, et vaatamata hindamislehtede või otsuse tegemise aluseks olevate muude dokumentide mitteavaldamisele, peab (vähemalt pakkujate paljususe korral) hankija otsustus pakkumuse edukaks tunnistamise kohta olema alati põhjendatud (RHS § 117 lg 1 ls 2) ning põhjendused tuleb teha pakkujatele teatavaks (RHS § 47 lg 1 p 10, lg 4 p 3), mistõttu otsuse tegemise motiivid ei saa olla (vähemalt vastavaks tunnistatud pakkumuse esitanud) pakkujate jaoks konfidentsiaalsed.
- 2.20. Eeltoodust järeldub, et kontrollitavas Riigihankes pakkumuse edukaks tunnistamise otsuse tegemisel ning tehtud otsusest teavitamisel ei ole Hankija riigihangete seaduses ja Riigihanke alusdokumendis sätestatud nõudeid järginud.

3. Pakkumuste hindamine ja edukaks tunnistamine.

- 3.1. Riigihanke alusdokumentides nägi Hankija ette tingimused, millede kohaselt: Hankija võrdleb ja hindab kõiki vastavaks tunnistatud pakkumusi; Pakkumuste võrdlemisel ja hindamisel arvestatakse ainult alusdokumentides kehtestatud pakkumuste hindamise kriteeriume; Edukaks tunnistatakse pakkumus, millele on Riigihanke alusdokumentides kehtestatud hindamiskriteeriumide alusel antud kõige suurem arv punkte ja on seega majanduslikult soodsaim pakkumus (vt. "Pakkumuse esitamise juhend", p-d 10.1 ja 11.1).
- 3.2. Analoogne regulatsioon sisaldub RHS § 117 lg-s 1, mis sätestab, et hankija hindab vastavaks tunnistatud pakkumusi vastavalt riigihanke alusdokumentides nimetatud pakkumuste hindamise kriteeriumidele antud suhtelisele osakaalule ja tunnistab põhjendatud kirjaliku otsusega edukaks pakkumuste hindamise kriteeriumide kohaselt majanduslikult soodsaima pakkumuse. RHS § 126 lg 2 teise lause kohaselt võib hankija lisaks 3. ptk 2. jaos sätestatud nõuetele lähtuda sotsiaal- ja eriteenuste erimenetluse korra määramisel ka teistest riigihangete seaduse sätetest.
- 3.3. Seega, kehtestades sotsiaal- ja eriteenuste erimenetluse riigihanke alusdokumendis RHS § 117 lg-ga 1 identses sõnastuses tingimuse ning tehes riigihanke läbiviimisel RHS-i 2. ptk-s ette nähtud menetlustoiminguid, oli Hankija pakkumuste võrdlemisel, hindamisel ja edukaks tunnistamisel esiteks seotud iseenda kehtestatud tingimusega (vt. VAKOo 22.04.2019, nr 40-19/206052, p 14; EKO 29.04.2004, nr C-496/99, p 115) ning teiseks pidi Hankija järgima ka RHS § 117 lg-s 1 sätestatud (vt. VAKOo 21.09.2018, nr 177-18/194960, p 14).
- 3.4. Riigihanke alusdokumentides olid nimetatud järgmised hindamiskriteeriumid: kriteerium nr 1 "Pakkumuse sisu" (kokku kuni 70 punkti) ja kriteerium nr 2 "Pakkumuse maksumus" (kokku kuni 30 punkti) (vt. "Pakkumuse esitamise juhend", p 10.6 Tabel 1).

- 3.5. Hindamiskriteerium nr 1 "Pakkumuse sisu" jagunes kaheks komponendiks: komponent nr 1.1 "Pakkuja arusaam hankest, püstitatud eesmärkidest, oodatavatest tulemustest ning tegevuste elluviimist mõjutavatest riskidest ja nende maandamisest" (kuni 30 punkti) ja komponent nr 1.2 "Tehnilise lahenduse, sh tegevuste läbiviimise meetodika ja praktilise korralduse vastavus hanke tehnilisele kirjeldusele" (kuni 40 punkti) (vt. "Pakkumuse esitamise juhend", p 10.6 Tabel 2).
- 3.6. Hindamiskriteeriumi nr 1 komponente nr 1.1 ja 1.2 hinnati alamkomponentide kaupa, iga alamkomponent andis kuni 10 punkti. Hindamisel arvestati punkte paarisnumbritena kümne punkti skaalal järgmiselt: 0, 2, 4, 6, 8 või 10 punkti (vt. "Pakkumuse esitamise juhend", p 10.6 Tabel 2).
- 3.7. Riigihanke alusdokumendis oli sätestatud, et pakkumuse (sisu) hindamispunktide saamiseks liidetakse kõigi hindajate antud punktid ja arvutatakse punktisumma keskmine hindajate arvuga jagades (vt. "Pakkumuse esitamise juhend", p 4.2).
- 3.8. Olles tutvunud järelevalvemenetluse käigus Rahandusministeeriumile kättesaadavaks tehtud hindamiskomisjoni liikmete hindamislehtedega, ilmnes, et üks komisjoni liige on tema poolt Osaühingu Alfa-Omega Communications, reg. 10639849, pakkumusele nr 232985 antud hindepunktide (hindamiskriteeriumi nr 1 komponendi nr 1.1 alamkomponentide nr 1-3) kokku liitmisel teinud aritmeetilise vea, mis mõjutas kõnealuse pakkuja pakkumusele antud hindepunktide kogusummat ning hindamise tulemusel kujunenud pakkujate järjestust.
- 3.9. Hindepunktide liitmisel eksinud komisjoni liige andis Osaühingu Alfa-Omega Communications pakkumusele nr 232985 hindamiskriteeriumi nr 1 komponendi nr 1.1 alamkomponendi nr 1.1.1 eest 10 punkti, alamkomponendi nr 1.1.2 eest 8 punkti ja alamkomponendi nr 1.1.3 eest 10 punkti, saades aga alamkomponentide kokkuliitmisel komponendi nr 1.1 eest antud hindepunktide tulemuseks 28 punkti asemel 20 punkti.
- 3.10. Seejärel liitis kõnealune komisjoni liige komponendi nr 1.1 eest märgitud 20-le punktile komponendi nr 1.2 eest antud 38 punkti ning sai Osaühingu Alfa-Omega Communications pakkumuse sisu hindamise tulemuseks 66 punkti asemel 58 punkti.
- 3.11. Teised kaks komisjoni liiget andsid Osaühingu Alfa-Omega Communications pakkumuse sisule vastavalt 52 punkti ja 70 punkti. Kõigi hindajate antud punktide kokku liitmisel läks arvesse hindepunktide kokku liitmisel eksinud komisjoni liikme hindamislehes märgitud 58 punkti (66 punkti asemel).
- 3.12. Kirjeldatud tehete tulemusel saadi Osaühingu Alfa-Omega Communications pakkumuse sisule omistatud hindepunktide kogusummaks hindajate arvuga jagamisel $60,00$ (s.o $58 + 52 + 70 = 180 : 3 = 60,00$). Ent arvestades ühe komisjoni liikme hindamislehes komponendi nr 1.1 alamkomponentide eest antud punktide kokku liitmisel tehtud viga, oli Osaühingu Alfa-Omega Communications pakkumuse sisule omistatud hindepunktide tegelikuks kogusummaks $62,67$ punkti (s.o $66 + 52 + 70 = 188 : 3 = 62,67$).
- 3.13. Seega punktide arvestuse tabelis pakkumuste võrdlemisel võttis Hankija ekslikult aluseks Osaühingu Alfa-Omega Communications pakkumuse sisu osas punktide kogusumma $60,00$ (tegeliku $62,67$ asemel), mis viis ebaõige lõpptulemuseni.
- 3.14. Nimelt, liites Osaühingu Alfa-Omega Communications pakkumuse sisule hindajate poolt tegelikult antud punktide kogusummale ($62,67$) hindamiskriteeriumi nr 2, s.o pakkumuse maksumuse, eest antud punktid ($21,54$), pidanuks Osaühingu Alfa-Omega Communications pakkumuse punktisumma kokku olema $84,21$ punkti (mitte $81,54$ punkti, nagu oli märgitud pakkujatele 25.09.2019 eRHR-is nähtavaks tehtud otsuses, millega tunnistati edukaks MTÜ Reinar Halliku Korvpallikool, reg. 80411993, pakkumus nr 232977, mille kogupunktisumma oli $83,30$).

3.15. Üldmõrgitu tähendab, et tegelikult oli Riigihanke alusdokumentides kehtestatud hindamiskriteeriumide alusel antud kõige suurem arv punkte Osaiingu Alfa-Omega Communications pakkumusele nr 232985 ning Riigihanke alusdokumentide kohaselt pidi Hankija tunnistama nimetatud pakkumuse edukaks. Seepärast ei olnud 25.09.2019 tehtud edukaks tunnistamise otsus lisaks selles esinevatele põhjendamispuudustele (otsuse formaalne õiguspärasus) ka materiaalselt (sisuliselt) õiguspärane.

Pärast järelevalvemenetluse alustamist ning Riigihanke läbiviimisel esinevatele puudustele tähelepanu juhtimist, esitas Hankija Rahandusministeeriumile administratiivdirektori (juhataja ülesannetes) 25.10.2019 käskkirja nr 5.2/63, millega Hankija on otsustanud tunnistada Riigihanke menetluse RHS § 73 lg 3 p 6 alusel kehtetuks.

Riigihanke menetluse kehtetuks tunnistamise otsuse tegemisest on eRHR kaudu teavitatud asjaomaseid pakkujaid. 25.10.2019 on otsus tehtud pakkujatele eRHR-is nähtavaks ja kättesaadavaks, vastavalt RHS § 47 lg 1 p-le 12, ning selles sisalduvad RHS § 47 lg-s 3 nõutud Riigihanke kehtetuks tunnistamise põhjused.

RHS § 126 lg 3 kohaselt lõpeb sotsiaal- ja eriteenuste erimenetlus RHS § 73 lg-s 3 sätestatud alusel. Vastavalt RHS § 73 lg 3 p 6 alt-le II (riigi)hankemenetlus lõpeb (riigi)hankemenetluse kehtetuks tunnistamisega hankija enda otsusega põhjendatud vajaduse korral omal algatusel.

RHS § 205 lg 4 p-st 1 tulenevalt lõpeb (RHS § 205 lg 1 p 1 järgi juhtumipõhiselt alustatud) järelevalvemenetlus kirjaliku teatega järelevalvemenetlust välistavate asjaolude esinemise kohta. Riigihanke menetluse järgselt ei ole juhtumipõhise järelevalvemenetluse läbiviimine põhjendatud ega eesmärgipärane (Riigihangete seaduse eelnõu (450 SE I). Seletuskiri, lk 139). Seetõttu RHS § 206 lg 1, mis sätestab järelevalvemenetlust välistavad asjaolud, p 4 kohaselt (juhtumipõhiselt) alustatud järelevalvemenetlus lõpetatakse, kui riigihange (riigihanke menetluse tähenduses) on lõppenud.

Järelevalvemenetluse kestel ei ole hankijal keelatud tunnistada riigihange kehtetuks hankija enda otsusega põhjendatud vajaduse korral omal algatusel. Kuivõrd riigihanke (menetluse) lõppemine on absoluutne menetlustakistus, on perspektiivitud ka järelevalveteated riigihanget lõpetavate hankija otsuste suhtes (RHS § 73 lg 3 p-d 2-4, p 6 alt 2), mida asjaomasel ettevõtjal on aga võimalik vaidlustada riigihangete vaidlustuskomisjonis (RHS § 185 lg 2 p-d 2, 4, 6, 8) (vt. RHS § 206 komm.-d 13-15 – M. A. Simovart, M. Parind (koost). Riigihangete seadus. Kommenteeritud väljaanne. Tallinn: Juura 2019).

Seega on riigihanke (menetluse) lõppemine, sh. RHS § 73 lg 3 p 6 alt-s II sätestatud alusel, absoluutne menetlustakistus, mille korral juhtumipõhiselt RHS § 205 lg 1 p-s 1 toodud alusel alustatud järelevalvemenetlus kuulub lõpetamisele. Kui järelevalvemenetluse alustamiseks oli esitatud järelevalveteade, teavitab Rahandusministeerium teate esitajat menetluse alustamata jätmisest või lõpetamisest (RHS § 206 lg 3).

eRHR-ist nähtub, et Hankija on vastavalt RHS § 47 lg 1 p-le 12 teavitanud Riigihanke menetluse kehtetuks tunnistamisest Riigihanke osalenud ettevõtjaid, ent nimetatud otsuses puudub vaidlustamisviide. Juhime nii Hankija kui ka järelevalve teate esitanud isikute tähelepanu sellele, et olenemata vaidlustamisviite olemasolust või selle puudumisest, on Hankija otsus tunnistada Riigihanke menetlus RHS § 73 lg 3 p 6 alusel kehtetuks vaidlustatav riigihangete vaidlustuskomisjonis (RHS § 185 lg 2 p 8, vt. nt VAKO 13.12. 2018 otsus nr 244-18/201814). RHS § 189 lg 1 kohaselt peab vaidlustus hankija otsuse, sh. riigihanke menetluse kehtetuks tunnistamise otsuse, peale olema laekunud vaidlustuskomisjonile kümne (kalendri)päeva jooksul alates päevast, kui vaidlustaja sai teada või pidi teada saada oma õiguste rikkumisest või huvide kahjustamisest.

Samuti on asjaomasel ettevõtjal (pakkujal) võimalik esitada Hankija vastu kahju hüvitamise taotlus. Ehkki pakkujal ei ole üldjuhul õigust nõuda hankijalt pakkumuse esitamisega seotud kulude, k.a pakkumuse ettevalmistamise ja riigihanke osalemisega seotud mõistlike kulude hüvitamist, sätestab RHS § 217, et nimetatud ei kehti juhul, kui pakkuja tõendab, et hankija rikkus riigihanke korraldamist reguleerivaid sätteid, sh. tunnistas riigihanke põhjendamatult kehtetuks, ja ilma rikkumiseta oleks temaga hankelepingu sõlmimine olnud tõenäoline.

RHS § 202 lg 1 kohaselt riigihanke korraldamisel tekitatud kahju hüvitamiseks võib esitada taotluse hankijale riigivastutuse seaduses sätestatud korras, taotluse vaidlustuskomisjonile riigihangete seaduses sätestatud korras või kaebuse halduskohtule halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras (kahjunõude materiaalsoiguslike eelduste ja nõuete ulatuse kohta lähemalt – vt. RHS § 202 komm.-d – M. A. Simovart, M. Parind (koost). Riigihangete seadus. Kommenteeritud väljaanne. Tallinn: Juura 2019).

Lähtudes eeltoodust ning juhindudes RHS § 126 lg-st 3, § 73 lg 3 p-st 6, § 205 lg 4 p-st 1, § 206 lg 1 p-st 4 ja lg-st 3, nende koostoimes, teatab Rahandusministeerium Integratsiooni Sihtasutuse riigihanke "Eesti keele aktiivset kasutamist toetavad spordi- ja kultuuri-tegevused Ida-Virumaa lastega peredele" (viitenumber 212150) üle alustatud järelevalvemenetluse lõpetamisest.

Vaatamata järelevalvemenetluse lõpetamisele, soovime Hankijal riigihangete seaduse paremaks järgimiseks ja rikkumiste ärahoidmiseks (RHS § 210 lg-d 1-2) arvestada edaspidi riigihangete teostamisel ülaltoodud selgitustega ning vältida samalaadseid rikkumisi tulevikus. Arvestades, et hankija on riigihangete korraldamisel seotud seaduslikkuse ja hea halduse põhimõtetega (vt. RKHKo 15.03.2006, nr 3-3-1-5-06, p 15; RKHKo 16.11.2011, nr 3-3-1-65-11, p 12), soovime Hankijal lähtuda edaspidi riigihanke menetluses tehtavate otsuste vormistamisel haldusakti vorminõuetest (vt. nt RKHKo 04.10.2006, nr 3-3-1-58-06, p 12; RKHKo 26.03.2008, nr 3-3-1-7-08, p 13), sh. lisada oma otsustele vaidlustamisviited (vt. ka RaM 18.09.2018 kontrolliakt nr 12.2-4/15, p 2.2.3).

Järelevalvemenetluse lõpetamist puudutavate küsimuste tekkimisel, palume pöörduda Rahandusministeeriumi riigihangete ja riigiabi osakonna juristi Mihhail Antonov'i (tel 611 3468, e-post mihhail.antonov@fin.ee) poole.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Estella Põllu

riigihangete ja riigiabi osakonna juhataja asetäitja
osakonna juhataja ülesannetes

Mihhail Antonov 6113468
mihhail.antonov@fin.ee

Lisaadressaadid:

Osühing Alfa-Omega Communications

Reinar Halliku Korvpallikool

Õppekeskus OÜ

OÜ WOW Events

Sihtasutus Vaba Lava